

Einar Kallsberg til áminningar

Av vanlúkk, ið kennst okkum so óskiljandi, lætst ein av okkara frægu synum nú jóansakumorgun.

Einar Kallsberg, skrivstovustjóri í landsstýrinum, er ikki meira ímillum tey livandi, men verkið, hann úttínti tey fáu ár, honum untist at virka við fremstu málum føroyinga, er livandi. Tað vil lýsa sum eftirmáli okkara millum herheima. Tey sáðkorn, hann í mongum førum færi legði í útlandska jørð viðvíkjandi áhugamálum føroyinga, vilja spíra og vaksa í komandi árum.

Einar fylti júst 48 ár. Hann var borin í heim 12. júní 1932 í Klaksvík, sonur Ellu og Gunnar Kallsberg.

Um 1 ára aldur misti hann móður sína og fór til Kollafjarðar at vera hjá ómmu og abba sínum Ónu Mariu og Tummasi Poulsen.

Hjá teimum livdi hann øll síni fyrstu barnár, til hann um 11 ára aldur fór at ganga í millum- og realskúla í Klaksvík.

Eftir lokið realprógv royndi Einar eitt skifti sjólvívið við bretska trolara og á saltfiskaveiðu í Hvítahavinum, áðrenn hann fór at ganga á studentaskið í VBÚ, haráðni hann tók prógv í 1952.

Einar og eg hittust fyrstu ferð, tá vit í 1952 skrivaðu okkum inn við sama lærustovni í Keyptmannahavn. Kortini vóru vit bert stutt saman við henda stovni, tá tað stóð beinanvegin Einari greitt, at búskapar- og samfelagsmál høvdu stórra áhuga.

Vit, sum longu í lestrartíð hansara av og á — í vanligari samveru ella á studentafelagsfundum — høvdu høvi til at skifta orð við Einar um búskaparspurningar, vóru eisini greið yvir, at á hesum øki hevði hann serligar gávur, soleiðis sum føroyskir politikkarar, føroyskt vinnulív, føroysk umsiting, ja, fjeld av Føroya fólki seinni fingi sjón fyrri segn.

Einar tók eftir lokið nationaløkonomiskt embætisprógv ta skilagoðu avgerð, at hann vildi ógna sær hollan kunneleika til ta umsiting, sum er neyðug í framkomnum londum, áðrenn hann fór at hugsa um at leita heim aftur.

Frá 1960-63 var hann settur skrivari í figgjarmálráðnum danska, men longu í 1961 heitt landsstýrið á stjórnina um at lána Einar til tess at gera upp flegu tærvin í føroyska samfelagnum, og virkaði hann við

hesum í tvey ár. Sum kunnugt er stórir partur av teim iløgum í skip, virkir, samferðslu, el-utbygging, sjúkrarøkt o. a., sum skuldi gerast í 60-árunum viðgjørðar í tí verki, Einar greiddi úr hondum tá. Hetta var ein beinleiðis liður í fyrireikingunum av 60-milliðna grunninum, sum síðan fekk so stóran tyding fyrri mennigina herheima.

Tey 3 árin 1963-66 búðu Einar og Sunniva við dreingjunum í Washington, har Einar var settur figgjarmálafulltrúi við donsku sendistovu. Har beyðst honum høvi at nema góðan kunneleika til enskt mál og alheimsfiggarviðurskipti. Hetta fekk alstóran tyding fyrri samfelag okkara, tá vit seinni í óvanligan mun komu at telva við londini uttanfyri egnu verð okkara.

Í 1969 var Einar settur í starvið í uttanríkisráðnum, har serkønur við føroyskum viðurskiptum skuldi virka. Tað stóð skjótt greitt hjá øllum, hann samvirkaði við har og serliga hjá leiðandi monnum í Danmark, at her høvdu teir fingið mann, ið rætt var at ráðføra seg við, og mann, sum í mongum vandamálum kundi benda á nýtligar loysnir, lógu tær enn uttan fyrri áður trádðar gøtur.

Hetta starvið røkti hann inntil 1975, tá hann og Sunniva skuldu gera av, um leiðin skuldi leggjast eftir donskum embætisgætum, sum høvdu fært við sær mong álitisstørvini á donskum ráðharastovnum og burturi í verð, ella um tíðin var komin at leita heim aftur. Tær fyrru vælt trádðar, men við rættliga visum møguleika at rækka høgum embætissessi í danskari umsiting og uttanríkis-tænastu, tær seinnu minni royndar, men við tess stórra avbjóðingum.

Tann stóra fjeld, sum fekk høvi til at samskipta við Einar, er takksom fyrri, at hann valdi avbjóðingina, og er tær, Sunnivu, takksom fyrri, at tú stuðlaði honum í hesum. Vit kenna okkum bert øll tygd av tí, sum í løtuni tykist uttan meining, at hesin skapandi andi, hesar óndu hendur, henda fusa menniskja ikki kann virka longur.

Sjálvur leiðaði eg í 1972 somu ráð sum fæðir mín, at biðja donsku stjórnina lána okkum arbeiðsvennir Einars til torfarar uppgávur, ið ta lógu fyrri at loysa. Støðutáknir — serliga í uttanríkis- og búskaparmálum —

sum fóru at krevja gjallgar kanningar, kortleggingar og viðgerðir, áðrenn ein setti kós.

Hetta varð jættað, og fekk Einar tí longu, áðrenn hann í 1975 var settur skrivstovustjóri, báðar hendur fullar av sjevtiárunna mongu størmálum í tillagingarstöðu føroyinga til nýggju rættarstöðuna á havinum.

Tað vil færa ov vitt at royndar at greiða frá teim mongu málum, stórum og smáum, Einar dagliga saman við feløgum sínum tókst við, men nakrir varðar mugu nevast umframt kanningina av iløgutervi okkara í 1961.

Límaskapurin í EFTA, kanningar av sømdunum, EEC hevði at biðja í 1971/72, 7-landasemjan í 1973 um øktar føroyskar fiskimøguleikar uttanfyri 12 fjórðingar, handelsavtalan við EEC, fiskimarkstútlýtingin og teir mongu fiskiveiðusáttmálarnir við onnur lond, ávisar yvirteku-samráðingar, landsbankin og nú seinast fyrireikingin av umleggingini av donsku vettunginum til Føroyar.

Fyri stóðu júst nýggjar tollsamráðingar við EEC og fullfíggar av landsbankinum, men her mátti hann so gevast á hondum.

Fremsta ursliðið, Einar medvirkaði til, var, at heimastýrisløgarnar karmur í uttanríkisráðnum, varðtambaður til, at føroyingar vundu viðurkenning sum samráðingarpáttakari í uttanríkis-spurningum. Hetta til hann hevði álit á føroyinga evnum til at fyriskipa egnari menning her á landi. Samstundis kendi hann væl avmarkingarnar, sum lógu í orku okkara her og virkaði heiðurliga saman við donsku stjórnini og uttanríkis-tænastu hennara.

Einar var menniskja við sjáldan gávum. Hoast nógv um at vera, kendist framferðin ikki skundmikil. Lyndið var oftast lætt, eisini tá ein visti, at byrða knógvaði, hann mátti fólki bliðskortaður og høgt mett millum starvsfólkið, hann virkaði saman við, var hitt altíð frýntliga lagið frá fyrsta «góðan morgun» til hesi fóru, og hann sjálvur sat eftir við teim uppgávum, sum kravdu serligan fríð og serlig bindindi.

Tann, ið vitjaði hann í embætisárinum, fekk greiðar og skilagoðu frágreiðingar, og tann, sum hevði serlig ívamála, persónlig ella faglig at drággast við, kendi vilja Einars til at loysa

stíkar knútar.

Uttanlanda knýtti Einar mangt sambandið og spann mangan tráðin, sum gerst ein í framtíðar bondum, landi sínum at gagni og sær sjálvum til virðing og føroyingum til söma. Hann var høgt mettur millum uttanlanda embætismenn og politikkarar. Íslenska heiðurs-tækinið — tað hægsta, givið føroyingi — og danska riddaratekinið vátta hetta. Hann sat limur í norðurlanda iðnaðarnevndini fyrri Ísland og saman við Ølgaard, professara, o. ø. limur í vinnuutbyggingarnevndini fyrri Grønland.

Av tveggja landa fiskivinnunevndunum Sovjet/Føroyar og Noreg/Føroyar var hann limur, og her heima var hann formaður í Føroya-grunninum frá 1971, umframt at hann sat í mongum øðrum álitisstørvum.

Sjálvur kenni eg djúpt sákn, nú Einar er farin, fyrst og fremst tí menniskjan, tú helt teg kenna so væl og hevði so nógv saman við, er farin, men eisini tí embætismaðurin, hin hollu stuðulin, ið veitti sín stuðul óheft av politiskari meining, eins væl til hin og tín politiska mót-pól, ikki er longur.

Tær ríku lótur, vit høvdu saman í óbundnum práti og í álvarsfullari planlegging, eru ógloymdar.

Tann óbundni hátturin at endavenda spurningum og royndar at koma framat teim frá mongum síðum virðismikil at minnast.

Tær beinraknu og umhugaðu frágreiðingar torfar at sakna.

Men fremst at sakna ein starvsfelaga, sum øll, ið høvdu samstarv við, kendu sum hann, ið óngantið spardi sær eyka ómak fyrri at rækka mál, og sum vit samstundis kendu sum vin.

Tit Sunniva, Sverri, Per og Nanna lógu honum fremst í huga, sjáldan familjuekarur sum hann var. Vit, sum so ofta ferðaðust saman við honum styttri og longri tíð burturi, kendu hetta á honum. Men hugaríkið hansara var nógv stórt til, at eisini onnur enn tit, hansara næstu, fingi ein part. Vónandi er hetta ein uggi í sorgini í dag.

Sjálvur kenni eg hugaheimin rikari at hava samstarvað við Einar Kallsberg.

Fríður veri við minni hansara.

Í Tinganesi, 25. júní 1980.

Atli P. Dam

dagbókin

Læknavaktirnar

Tórshavn: Andor Ellefsen, telf. 12233.

Eysturoyggin: Poul Olsen, telf. 47010.

Norðuroyggin: Ólavar Gaard, telf. 56900.

Suðuroyggin: Suðuroyar Norðara læknadæmi, telf. 71560.

Suðuroya Sunnara Læknadæmi, telf. 73030.

Konsertir hjá

Motet-kórinum

Sunnudagin í Kristianskirkjuni saman við gentukórinum hjá danska útvarpinum. Mánakvöldið í Fuglafjarðar skúla og týskvöldið verður seinasta konsertin í Lærarskúlahöllini.

Konsertir hjá

Danmarks Radio's pikekor

Gentukórið hjá danska útvarpinum heldur í morgin konsert í Kristianskirkjuni í Klaksvík saman við Motet-kórinum.

Týskvöldið verður konsert í Tvøroyrar skúla kl. 20.

Rætting

Í lesarabrávateiginum í seinasta blaði kom eitt navn skeivt fyrri. Myndin var av Petur Mohr Dam, og tað var Robert Mohr Poulsen, sum hevði skrivað lesarabrávið.

Vit biðja um fyrirgeving.

bókarummæli

Maria og Rossið:

Løtt, livandi og uppbyggjandi

Maria og rossið eftir Steinbjørn B. Jacobsen og Zacharias Heinesen. Útgevari: Bókadeild Føroya Lærarafelags. Prenting og innbinding: P. F. Einars Prent. Kostnaður 32 kr.

Báðar bøkurnar eru um Mariu, sum ynskir sær eitt ross.

Høvdurin dugir væl at liva seg inn í hugsunarhátt og hugmyndir barnanna. — Hann lýsir hugaheim Mariu so væl, at tú livir við í hennara gleði og iva og ótryggleika og smádn, sostatt eru tað bókur, sum eisini vaksni kunna hava gagn av at lesa, hóast tær eru ætlaðar børnum um 10-14 ára aldur, tað eru í hvussu er teg, sum fáa mest burtúrur.

Ein tráður, sum gongur ígjøgnum bókurnar er «felagsskap-

ur/samhugi» — og hesin tráður er so náttúrliga vovinn inn í frásøgnina, at tú ógastadn varnast rithovundin við fremstafingri á lofti.

Bøkurnar eru skrivnaðar á einum lættum og livandi nútíðarføroyskum. Alt ov ofta eru føroyskir rithovundar darvaðir av tí hugsan, at málið eigur at vera so fornt bygdamál sum gjørligt, og helst skulu so nógvur góðar serføroyskar máliskur sum gjørligt við á hvørjari síðu. Tað hevur gjørt nógv barnabókur tungar at lesa, so at nógv børn siga, at tey betur skilja danskar bókur. Soleiðis verður ikki sagt um Steinbjørn bókur, og harvið eru tær sera uppbyggjandi fyrri føroyskt mál.

Vit gleða okkum til at hoyra meira um Mariu og rossið.